

Budapest idegenjei

„Trianoni külhonosok” – Törökök,
bosnyákok, olaszok, lengyelek,
oroszok, franciák – Nyugalmazott
angol katonatisztek – A kínai telep

Budapest legberlinesebb, legnagyobbvárosiasabb részében, a Markó utcában működik ez az idegeneket ellenőrző hivatal, mely a rendőrség egyik hatalmas szerve: tizenöt tisztviselő áll rendelkezésére és húsz detektív.

Maga a hivatal – a földszinten – olyan, talán az eszmefűzés hatása alatt, mint holmi külföldi pályaudvar váróterme, ahol a legkülönbözőbb nemzeti ségek várapoznak. Hozzájárul ehhez a benyomáshoz az is, hogy a téli eső párája is behúzódik a hivatalba.

Beszélgetünk a hivatal vezetőjével a mi idegeneinkről, Budapest külföldieiről.

– Melyik külfödből van legtöbb?

– Sajnos – kapjuk a megdöbbentő választ – a magyarból. Se szeri se száma azoknak az idegeneknek, kiket Kovács Jánosnak vagy Kiss Istvánnak hívnak. Ezek – hivatalos nyelven: „trianoni külhonosok” – megszállott területről származnak, nem honosították magukat, s így kénytelenek itt jelentkezni, akár a többi „külföldiek”, tartózkodási engedélyt, meghosszabbítást kérni.

– Hány külföldi érkezik naponta Budapestre?

– Átlag öt-hatszáz, a külterületeket nem számítva. Főképp osztrákok, németek.

– Milyen módon helyezkedhetnek el itt a külföldiek?

– Kérvényt kell benyújtaniok a belügyminisztériumhoz, négy pengő nyolcvan filléres bélyeggel felszerelve. Azért hangsúlyozzuk ezt, mert az idegenek tájékozatlanságával gyakran visszaélnek a közvetítők. Egyébként a külföldön még mindig működnek okmánygyárak, ahol hamis igazolványokat, útleveleket „készítenek”, az itteni tisztviselők csodálatosan utánozott aláírásával.

– Hol laknak a különböző népek, a város melyik részén?

– Minden nép kiválaszt magának egy városrészt, mely – nem tudni, miért – legjobban megfelel neki, és ehhez évtizedeken át ragaszkodik. Különösen a keleti népek bújnak össze. Kivételt alkotnak ez alól a törökök. Ők leginkább elvegyülnek velünk, talán a testvéri érzés alapján. A bosnyákok a Tisza Kálmán téren s a Nefelejts utcában telepednek meg tömegesen, de különös vándoréletet élnek, sohasem lehet őket otthon találni. Ezek egyetlen budapesti tartózkodási engedéllyel beutazzák egész Európát. Az olaszok között sok a régi, már gyökeret fogott önálló kereskedő, a nagycsarnok környékén és az Akadémia utcában. De az olaszok száma békében sokkal nagyobb volt, újabban megcsappant, mert a mai olasz kormány csak a megbízható elemeknek ad engedélyt a külföldi letelepedésre, nehogy a kétes elemek künn nemzetüket hírbe hozzák. A lengyelek nálunk téglagyári és enyvyári munkások. Az oroszok (többnyire ittrekedt hadifoglyok) barakktelepeken laknak, magyar feleségükkel, gyerekeikkel és sokan már egészen elmagyarosodtak. A franciák nyelvtanítással foglalkoznak vagy libamájkitittel. A németek és csehek szőttesárumunkások, mérnökök, montőrök gyárakban. Néhány nagyobb vállalat vezetője angol, de igen sok a nyugalmazott angol katonatiszt, aki nyugdíjából, tőkájéből éldegél körünkben, Budapestet választotta magának állandó lakóhelyül, mert mérsékelt égalja leginkább megfelel neki. Pár belga szakemberünk is van. A finnek, észtek, bolgárok iskolánkba, gyárainkba jönnek tanulni. Tudvalevő, hogy India számára Budapesten készítik a mozdonyokat, angol tisztviselők ellenőrzése mellett.

– Egzotikus fajtáink nincsenek?

– Japáni mindössze – egy, hírneves, kedves barátunk, aki különben ír és beszél magyarul, Imaoka egyetemi tanár. Ami a kínaiakat illeti, mind árusok, ötven-hatvannál többet nem engednek be, ma csak tíz-tizenkettő van. Mindnyájan az Alsóerdősor utcában laknak, s egy Dohány utcai kávéházban tanyáznak. Őket a dán követség védelmezi, és – szükség esetén – segítye is. Arabjaink szőnyegetek javítanak, foltozgatnak. Van pár ausztráliai is, néger is. De a néger muzsikások itt nemigen boldogulnak, mert a mi zenészeink – még a jazzben is – tehetségesebbek. Spanyolok, norvégek, svéddek, svájciak egyáltalán nem tartózkodnak nálunk, csak épp átutaznak. Hollandus állandó lakosra nem is emlékezünk.

– Mi az ellenőrzése a külföldieknek?

– Két hónapig, ha be vannak jelentve, a rendőrségnél nem tartoznak jelentkezni, de aztán – akár szellemi, akár testi munkások – személyesen meg kell itt jelenniök, hogy kiváltsák a tartózkodási engedélyüket, melyet aztán meghosszabíthatnak.

– Mi a tapasztalatuk az itt élő külföldiek lelkiállapotára vonatkozólag?

– Az, hogy sokkal hamarabb fognak gyökeret, mint egyebütt, meg is szeretnek bennünket, nyelvünket pedig – a közhiedelemmel ellentétben – hamar és jól megtanulják, szívesen beszélnek itt a hivatalban is, ahol – mondanunk se kell – mindenféle nyelven rendelkezésükre állunk. Nem egyszer könnyező szemmel vesznek tőlünk búcsút, miután évekig éltek itt, s a soruk haza szólítja. Megindító jeleneteket látunk ebben a hivatalban. Egy kínai, aki húsz évig tartózkodott nálunk, magyar feleséget vett magának, s miután felesége meghalt, két kínai magyar gyermekével nagybúsan kiutazott Párizsba. Azóta ott telepedett meg ...

1930. december 18., csütörtök, 12. old.

Hólapátolók a Kálvin téren
1933. december 13.
MNM Történeti Fényképtár

*„Lélektani vallomás ez. Mi magyarok azt mondjuk: a hó magas.
Ezzel szemben az angolok azt mondják: a hó mély.”*